

Latviešu valodas aģentūra

APTAUJAS „LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS SKOLOTĀJU PROFESIONĀLĀS PILNVEIDES VAJADZĪBAS” APKOPOJUMS

Lai noskaidrotu skolotāju viedokli, kādā formā un kādu saturu plānot, organizējot profesionālās pilnveides kursus latviešu valodas kā svešvalodas skolotājiem, kas strādā ar pieaugušajiem, tika veikta aptauja no 6. līdz 17. decembrim.

Aptaujā piedalījās 125 skolotāji.

Skolotāju pieredze darbā ar pieaugušajiem

64

10 un vairāk gadus

31

4-9 gadus

14

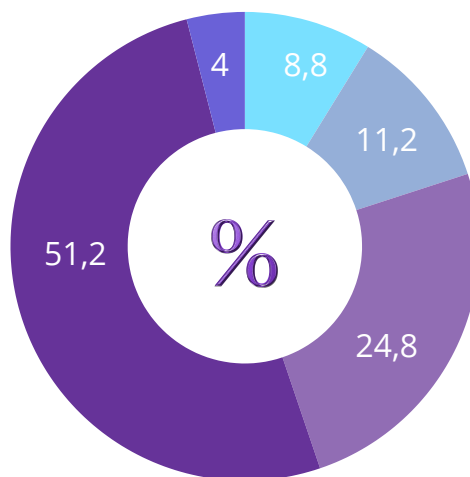
1-3 gadus

11

pirmo gadu

5

cits

95 skolotāji (~75%) ir pieredzējuši un jau ilgstoši strādā ar pieaugušajiem latviešu valodas apguvējiem. Taču ir skolotāji, kuri šo darbu uzsākuši nesen (~20%) un kuriem nepieciešams atbalsts mācību metodikā un citos valodas apguves aspektos. Jāveido kursu programma kā atbalsts tiem skolotājiem, kuri iesākuši darbu ar pieaugušajiem.

Izmantotās darba formas ap pieaugušajiem

87

abas nodarbības formas

24

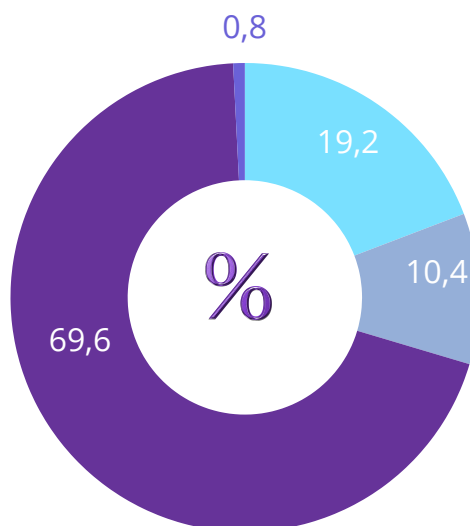
nodarbības grupās

13

individuālas nodarbības

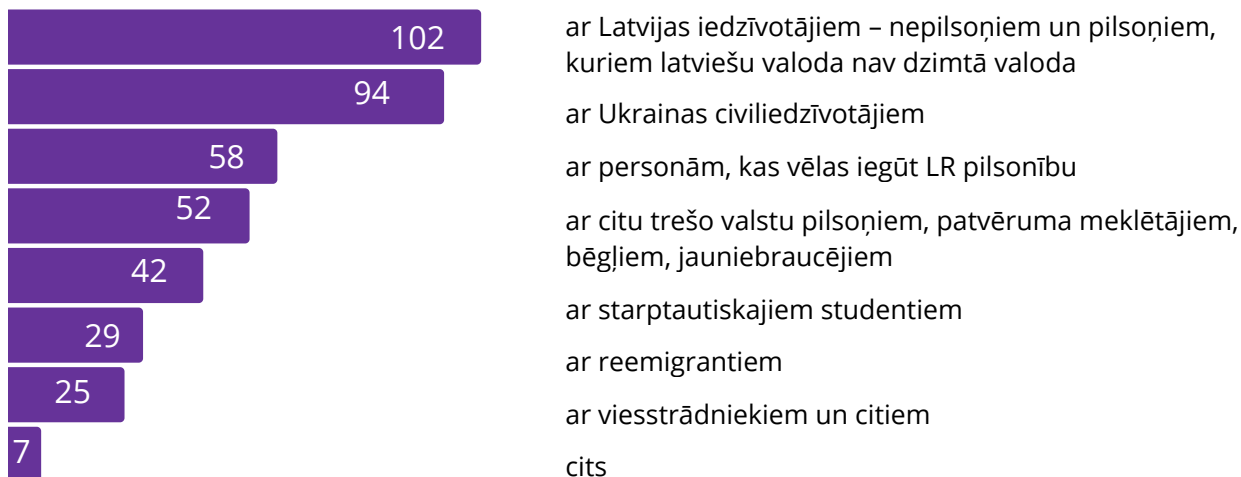
1

cits

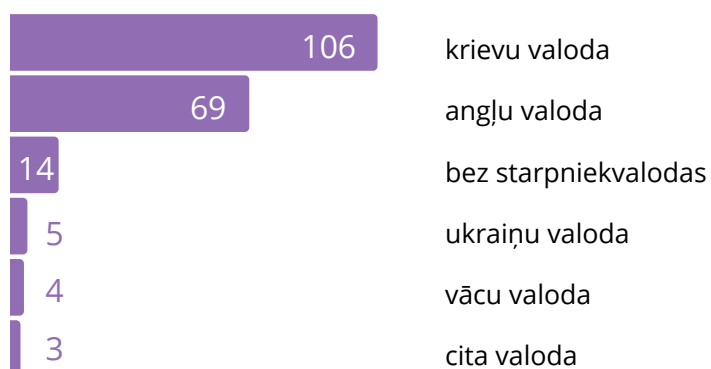

Latviešu valodas apguvēji, ar kuriem strādā skolotāji

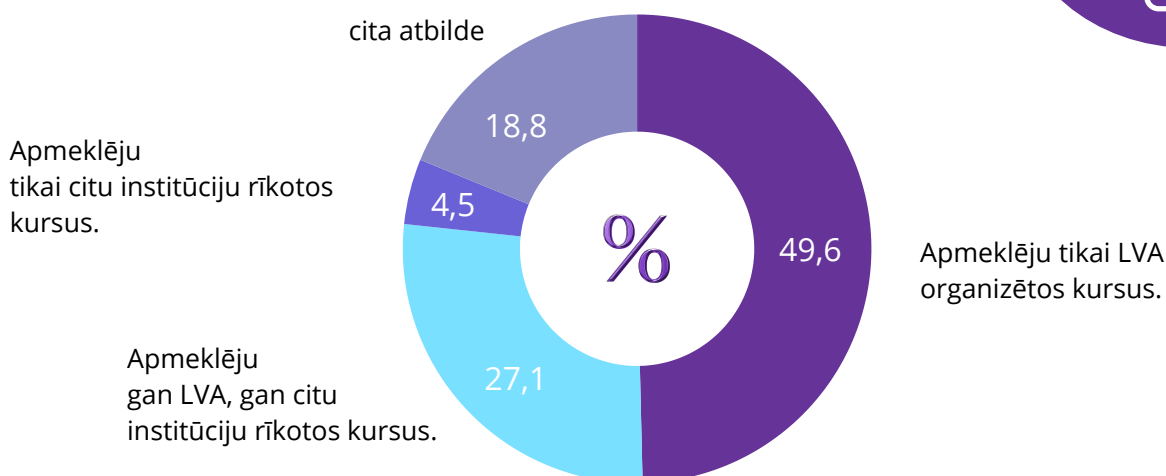
Lielākoties pedagogi latviešu valodu māca Latvijas iedzīvotājiem, kuri ilgstoši nav apguvuši valsts valodu. Tas nozīmē, ka tie ir vecāka gadagājuma cilvēki un līdz ar to skolotājiem nepieciešamas zināšanas par to, kā mācīšanos ietekmē motivācija un kādas ir vecāku cilvēku spējas mācīties. Šie jautājumi iekļaujami profesionālās pilnveides programmās.

Mācību procesā izmantotā starpniekvaloda

Tā kā skolotāji lielākoties valodu māca Latvijas iedzīvotājiem – nepilsoņiem un pilsoņiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda un Ukrainas civiliedzīvotājiem, visbiežāk kā starpniekvaloda tiek izmantota krievu valoda.

LVA rīkoto profesionālās pilnveides kursu apmeklējums

20 skolotāji, kuri izvēlējušies citu atbildi, snieguši informāciju, ka nav apmeklējuši ne LVA, ne citu institūciju profesionālās pilnveides kursus.

Latviešu valodas kā svešvalodas skolotājam pieaugušajiem pagaidām nav izvirzītas prasības, ka noteikti regulāri jāiesaistās profesionālās pilnveides procesā.

Valsts valodas apguve pieaugušajiem iekļaujas neformālajā mūžizglītībā. Privātais sektors, kas nodrošina latviešu valodas apguvi, meklē komerciāli izdevīgus risinājumus, kas ietekmē mācību kvalitāti, darba organizācijas formu izvēli, pedagogu atalgojumu. Tā kā darba tirgū trūkst skolotāju, tai skaitā latviešu valodas kā svešvalodas skolotāju, nereti tiek izmantoti nespeciālistu pakalpojumi.

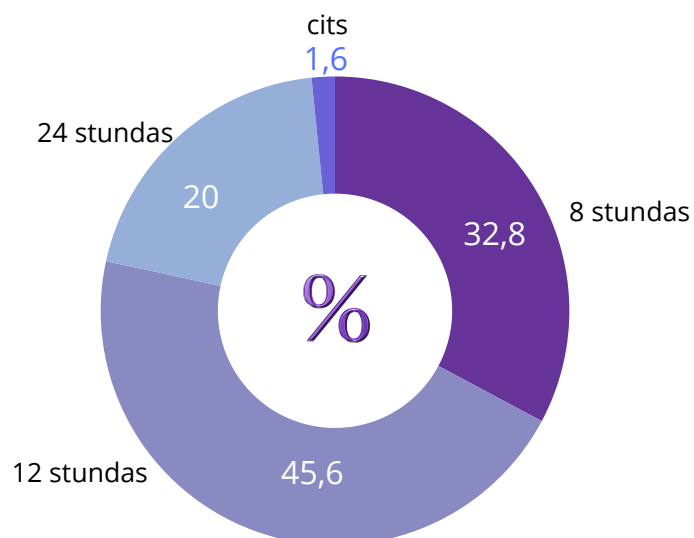
Lai nodrošinātu mācību procesa kvalitāti, pedagogiem, kuri vada latviešu valodas kā svešvalodas apguvi pieaugušajiem, būtu nepieciešams regulāri (piemēram, 36 stundu apjumā 3 gadu laikā) apmeklēt profesionālās pilnveides kursus pedagoga kompetences papildināšanai.

Pēc atsevišķu respondentu domām, lai valodu mācītu pieaugušajiem, pietiktu apmeklēt profesionālās pilnveides kursus, kuri tiek organizēti vispārējās izglītības latviešu valodas pedagogiem.

„Apmeklēju kursus latviešu valodas skolotājiem, kuri strādā vispārīzglītojošajā skolā.”

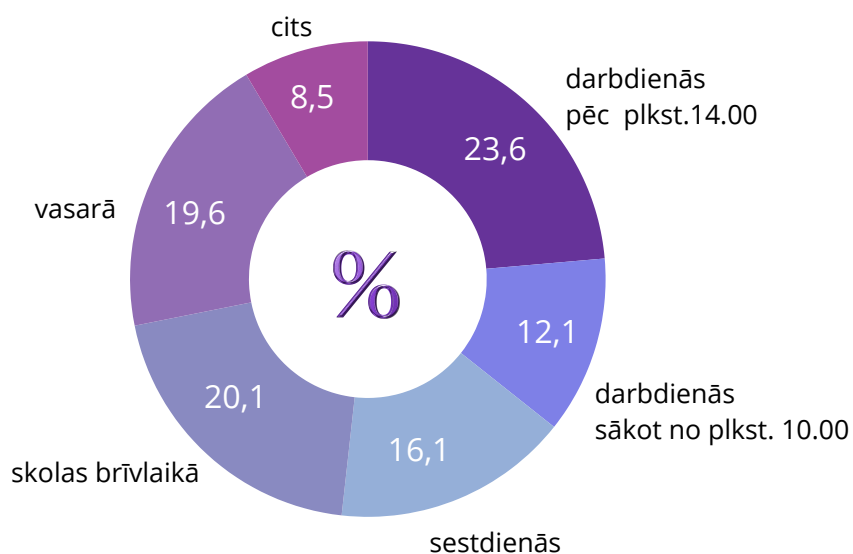
„Nedomāju, ka profesionālajai pilnveidei jābūt obligātai, taču uzskatu, ka tai ir jābūt pieejamai. Jebkurš uz izaugsmi vērsts pedagogs pats ir ieinteresēts nepārtraukti pilnveidoties. Valsts uzdevums ir to piedāvāt. Divas reizes gadā šķiet optimāli.”

Ieteicamais kursu apjoms

Par optimāliem skolotāji atzīst 12 stundu vai 8 stundu kursus. Šāda apjoma programmas arī pašlaik lielākoties tiek piedāvātas latviešu valodas kā svešvalodas skolotājiem pieaugušajiem.

Ieteicamais laiks kursu organizēšanai

Tā kā pedagogi, kas strādā ar pieaugušajiem, parasti ir nodarbināti arī vispārējās izglītības iestādēs, tad izdevīgākais laiks profesionālās kvalifikācijas pilnveides kursu apmeklējumam ir vasara un skolu brīvlaiki.

LVA bieži profesionālās pilnveides kursus piedāvā arī darbdienās pēc plkst. 14.00. Kā to norāda 23,6 % respondentu, tas ir piemērots laiks kursu apmeklējumam.

Vai uzskatāt, ka pedagogu profesionālā pilnveide ir obligāta skolotājiem, kuri māca valodu pieaugušajiem valsts apmaksātosursos? Kāpēc, cik bieži?

Profesionālās pilnveide kā nosacījums

Lielākā daļa skolotāju uzskata, ka profesionālajai pilnveidei vajadzētu būt obligātai prasībai, jo tā var nodrošināt labāku mācību kvalitāti, tā iespējams sekot līdzi jaunākajām tendencēm metodikā un IT risinājumiem, kā arī dalīties pieredzē ar kolēģiem. Daži pedagogi atzīst, ka profesionālā pilnveide nav uzskatāma par obligātu, tomēr būtu vēlama (skolotāji paši spēj izlemt, vai viņiem ir vai nav nepieciešami kursi).

Profesionālās pilnveides kursu nozīmība

Lielākā daļa skolotāju uzsver pieredzes apmaiņas nozīmi.ursos ir iespēja iepazīties ar kolēģu veiksmes stāstiem un iepazīt jaunas un interesantas darba formas un metodes, kā arī IT jomas piedāvājumus. Profesionālās pilnveides procesā skolotāji tiek informēti par prasībām valsts valodas prasmes pārbaudēs un zināšanas palīdz nodrošināt mācību kvalitāti.

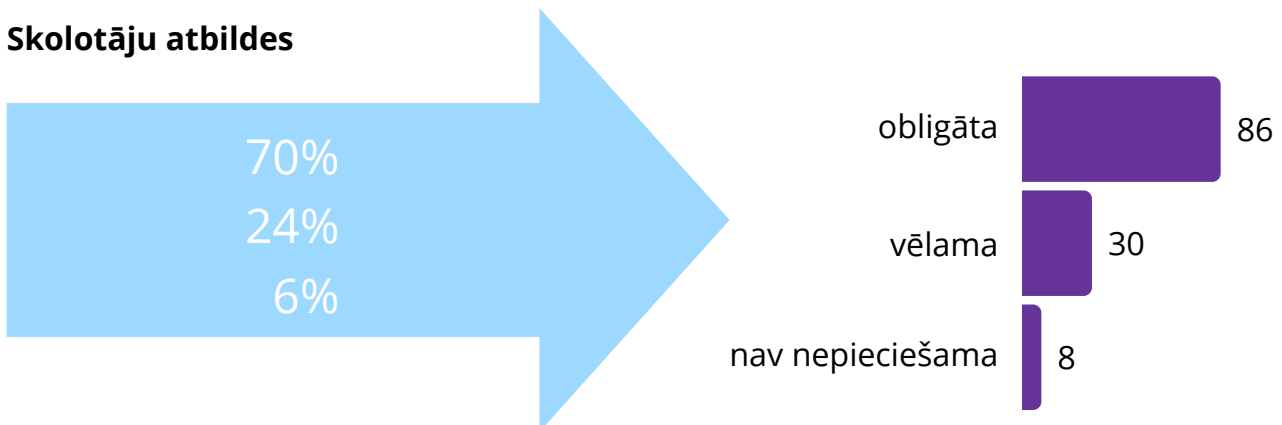
Profesionālās pilnveides kursu regularitāte

Aptaujas dalībnieki uzskata, ka profesionālā pilnveides kursus būtu vēlams apmeklēt vismaz reizi gadā vai pat pusgadā. Ir arī viedokļi, ka pietiktu ar kursiem reizi 3 gados, lai uzturētu nepieciešamās zināšanas un prasmes.

Ieteikumi profesionālās pilnveides organizēšanā

Pedagogi ierosina organizēt īsākus seminārus vai mācības noteiktu metožu vai specifisku prasmju apguvei, piemēram, piedāvāt mācības par digitālo rīku izmantošanu vai starpkultūru komunikācijas jautājumiem.

Skolotāju atbildes

„Uzskatu, ka pedagogu profesionālā pilnveide ir nepieciešama visiem, vienalga, kādosursos strādā. Skolotājam jāzina jaunākās metodes, tendences, jādalās pieredzē ar citiem skolotājiem. Jāmācās vienam no otra. Es domāju, ka būtu brīnišķīgi, ja ļoti augstas kvalitātes kursi varētu notikt 2 reizes gadā. Vēl varētu veidot seminārus par praktiskām lietām. Tie varētu būt īsāki, bet ļoti konkrēti, piemēram, izglītības tehnoloģijas izmantošanai attālinātajām mācībām (3-5 digitālie rīki).”

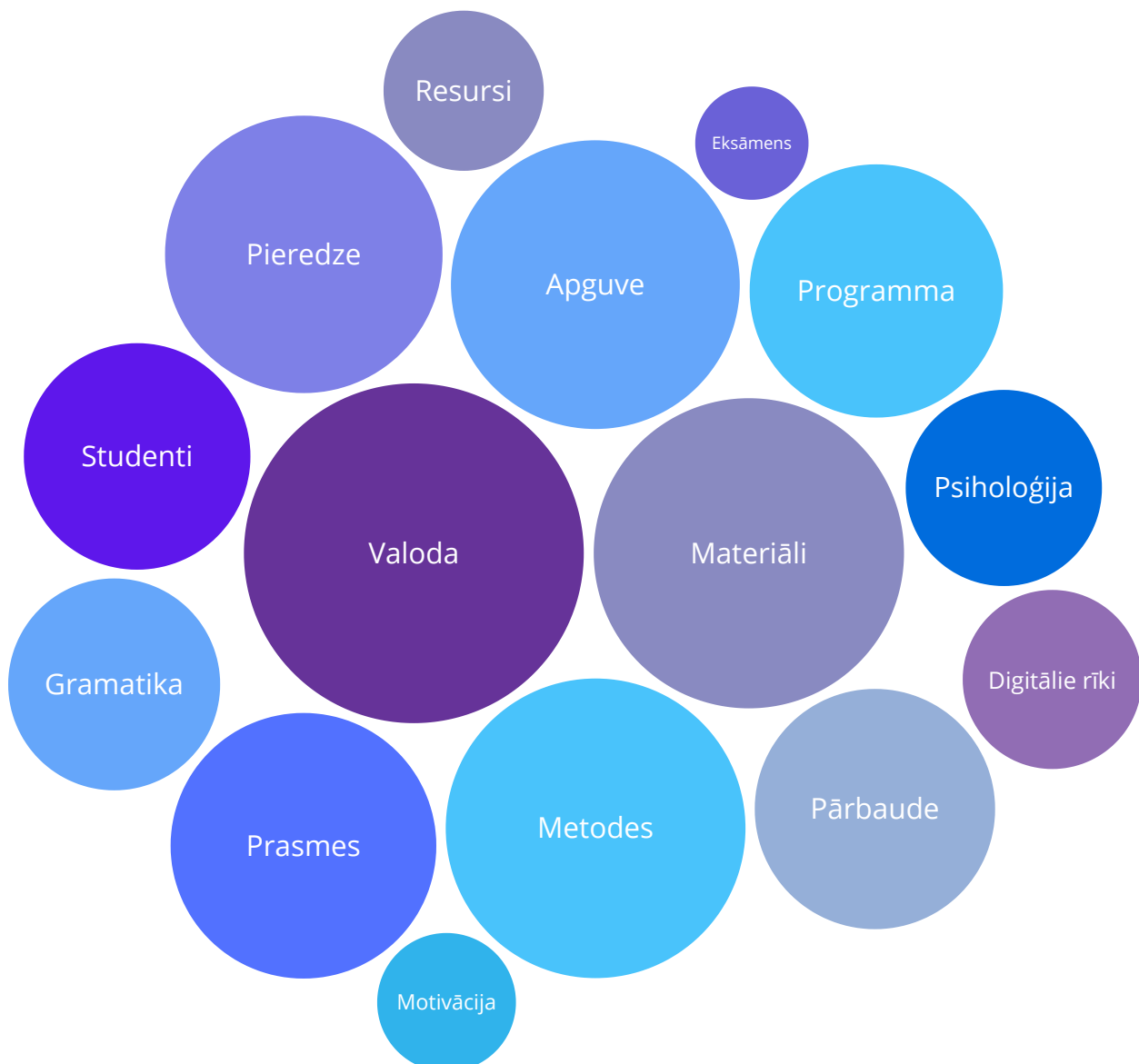
Kādas tēmas būtu jāiekļauj programmās, lai kursus būtu lietderīgi apmeklēt?

10 biežāk minētās tēmas

- Efektīvu mācību programmu izstrāde un nodarbību plānošana dažādu valodas prasmes līmeņu apguvei.
- Mācību materiālu dažādu valodas prasmes līmeņu apguvei izstrāde un pielāgošana.
- Efektīvas mācību metodes gramatikas apguvei, īpaši darbības vārdu, salikto laiku un īpašības vārdu formu apguvei.
- Digitālo rīku un mākslīgā intelekta pielietojums valodas apguvē.
- Mācību stratēģijas valodas sekmīgai apguvei un motivācijas veicināšanai.
- Valodas prasmju vērtēšana un atgriezeniskās saites sniegšana.
- Psiholoģiskie aspekti, kas jāņem vērā, mācot pieaugušos.
- Valoda starpkultūru kontekstā un starpkultūru komunikācija.
- Jaunāko pētījumu datu un atziņu izmantošana valodas mācīšanā.
- Uzdevumu un vingrinājumu veidošana, pieredzes apmaiņa starp skolotājiem.

15 biežāk minētie jēdzieni

Kuru tematisko jomu saturs būtu iekļaujams pedagoģu profesionālās pilnveidesursos?

Respondenti varēja izvēlēties četras no piedāvātajām atbildēm, kā arī piedāvāt savus ieteikumus.

Mācību materiālu izstrāde un piemērošana dažādu valodas prasmes līmeņu apguvēju vajadzībām	74
Digitālie rīki un resursi, mākslīgā intelekta rīku pielietojums	57
Mācību metodes valodas lietojuma sekmēšanai	53
Izglītības psiholoģija darbā ar pieaugušajiem	45
Dažādas pieejas valodu apguvē	35
Gramatikas apguve	35
Valsts valodas prasmes pārbaude, latviešu valodas eksāmens naturalizācijai	33
Valodas apguves programmu izveide un nodarbību plānošana	25
Mācību procesa pielāgošana dažādu līmeņu un mācīšanās stilu valodas apguvējiem	24
Darbs ar dažāda vecuma, kultūras un mācīšanās pieredzes valodas apguvējiem	24
Valodas apguves stratēģijas mācību motivācijas veicināšanai	17
Jaunāko pētījumu atziņu integrēšana mācību procesā	15
Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvē un valodas prasmju līmeņi	15
Starpkultūru izglītības metodiskie aspekti	13
Vērtēšana un atgriezeniskās saite mācību procesā	12
Latviešu valodas apguve kā atbalsts integrācijai Latvijas sabiedrībā	9
Valodas prasmju pilnveide un lingvistisko un izteiksmes formas neprecizitāžu novēršana	9
Cits	3

Kādas priekšrocības sniedz LVA rīkotie klātienes kursi, kādas – attālinātie kursi?

ATTĀLINĀTI

- laika un naudas ekonomija
- iespēja piedalīties no jebkuras vietas
- var pielāgot mācību laiku savam darba grafikam
- pieejamība plašākam cilvēku lokam
- iespēja ierakstīt lekcijas, var atkārtoti klausīties lekcijas
- mazākas izmaksas gan organizatoriem, gan dalībniekiem

KLĀTIENĒ

- iespēja tieši komunicēt ar docētājiem un citiem kursu dalībniekiem
- vērtīga iespēja satikt kolēģus, dalīties pieredzē un veidot kontaktus
- klātienē materiāls tiek labāk uztverts
- vairāk iespēju iesaistīties diskusijās un apmainīties ar idejām
- vieglāk veikt praktiskos uzdevumus un saņemt tūlītēju atgriezenisko saiti

SECINĀJUMI

- Attālinātie kursi ir ērti pieejami, īpaši tiem, kas dzīvo tālu no kursu norises vietas vai ir aizņemti ar citiem pienākumiem.
- Klātienes kursi piedāvā vairāk iespēju tiešai komunikācijai un sociālajai mijiedarbībai, kas ir svarīgi pieredzes apmaiņai un praktiskai darbībai.

„Klātienes kursi ir efektīvāki, domu apmaiņa īsāka, konkrētāka, taču attālinātie kursi ir funkcionālāki, elastīgāki laika ziņā, arī attālinātos kursus noteikti apmeklē vairāk nekā klātienes.”

„Neredzu nevienu citu vajadzību klātienes kursiem kā vien to, ka klātienes kurss kafijas pauzē ir iespējams tikloties ar citiem skolotājiem. Citādi -, manuprāt, attālinātie kursi strādā lieliski. Galvenais, lai pašam kursu vadītājam ir pietiekamas digitālās prasmes, lai šos kursus vadītu ([..]dažreiz ir sāpīgi skatīties, ka tādu prasmju nav).”

Kā vērtējat praktisko nodarbību un pieredzes apmaiņas nepieciešamību? Kāpēc tas ir vai nav svarīgi?

JAUNAS IDEJAS
SOCIĀLĀ MIJIEDARBĪBA
PRAKTISKĀ PIEREDZE
MOTIVĀCIJA UN IZAUGSME

- Lielākā daļa skolotāju uzsver, ka praktiskās nodarbības un pieredzes apmaiņa ir ļoti svarīgas, jo tās palīdz uzlabot mācību procesu, veicina izaugsmi un nodrošina kvalitatīvāku mācību procesu.
- Šīs aktivitātes ir svarīgas, lai pilnveidotu savu darbu un iegūtu jaunas idejas.
- Tas veicina sociālo mijiedarbību, ļauj iepazīties ar kolēģu darbu un veidot kontaktus.
- Pieredzes apmaiņa ir vērtīga tikai ar reāliem piemēriem, nevis teorētiskiem aprakstiem.
- Praktiskās nodarbības tiek vērtētas pozitīvi, jo tās ļauj izmantot zināšanas reālās situācijās, palīdz saprast un atcerēties mācību saturu, kā arī sniedz drošības sajūtu par savu darbu.

LAIKIETILPĪGUMS
PAPILDU STRESS
REĀLU PIEMĒRU TRŪKUMS
INDIVIDUĀLAS VAJADZĪBAS

- Dažkārt praktiskās nodarbības ir laukietilpīgas un var būt grūti tās iekļaut ikdienas darbā.
- Ir skolotāji, kas uzskata, ka praktiskās nodarbības un pieredzes apmaiņa var radīt stresu un aizņemt pārāk daudz laika.
- Daži skolotāji norāda, ka viņiem pietiek ar pašu laika gaitā iegūto pieredzi – materiāliem un to praktisku pielietojumu.

„Šādu aktivitāšu laikā skolotāji var bagātināties un iedvesmoties no citu pieredzēm, redzot citu panākumus, var mainīt savus darba paradumus un stilu. Tomēr pieredzē jādalās tikai tiem, kuri to vēlas.”

„Praktiskās nodarbības un pieredzes apmaiņa ir ļoti svarīgas, jo tās palīdz izmantot zināšanas reālās situācijās. Mācoties praktiski, vieglāk saprast un atcerēties vielu.”

Kā, jūsuprāt, nodrošināt kvalitatīvu valsts valodas apguvi? Kā šajā procesā varētu iesaistīties LVA eksperti?

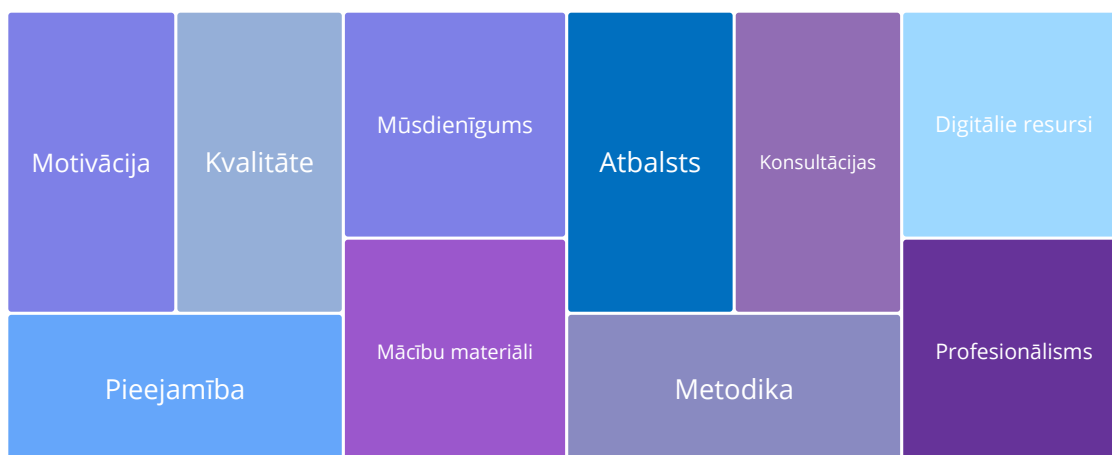
- Nodrošināt, ka valodu māca tikai profesionāļi ar atbilstošu kvalifikāciju.
- Pedagoģiem jābūt labi atalgotiem un motivētiem.
- Izstrādāt un atjaunot kvalitatīvus, mūsdienīgus mācību materiālus.
- Nodrošināt pieejamus un piemērotus materiālus dažādiem valodas apguves līmeņiem.
- Izmantot mūsdienīgas un praktiskas mācību metodes.
- Veicināt valodas lietošanu ikdienā ar sarunām, uzdevumiem un ikdienas situācijām.
- Sekmēt valodas apguvēju mācību motivāciju, īpaši valsts apmaksātos kursus.
- Veidot atbalstošu mācību vidi un piedāvāt motivējošus pasākumus.
- LVA eksperti varētu sniegt konsultācijas skolotājiem, organizēt mācības un dalīties ar veiksmīgiem piemēriem.
- Eksperti varētu izstrādāt metodiskos materiālus un veidot kvalitatīvas mācību programmas.

- Daži respondenti uzskata, ka valsts valodas prasmes pārbaudes prasības ir pārāk augstas un rada nevajadzīgu stresu.
- Ieteikums neveidot valodas apguvēju grupas lielākas par 10 cilvēkiem, lai nodrošinātu kvalitatīvu mācību procesu.
- Nepieciešams vairāk pieejamu un piemērotu materiālu, īpaši digitālo resursu.
- Valodas apguve lielā mērā ir atkarīga no paša cilvēka motivācijas un iesaistes.

- Sniegt konsultācijas skolotājiem un palīdzēt izstrādāt mācību materiālus.
- Organizēt kvalifikācijas pilnveides seminārus un dalīties ar labās prakses piemēriem.
- Veidot un atjaunināt mācību materiālus, kas būtu piemēroti dažādu vecuma grupu un valodas prasmes līmeņu apguvējiem.
- Izstrādāt vienotu metodiku un nodrošināt, ka mācību materiāli atbilst valsts valodas prasmes pārbaudes prasībām (ja grupa tiek gatavota valsts valodas prasmes pārbaudei).
- Turpināt veidot digitālos valodas apguves resursus un nodrošināt to pieejamību.
- Veicināt ciešu sadarbību ar praktizējošiem pedagoģiem un nodrošināt atgriezenisko saiti.

IETEIKUMI

10 biežāk lietotie jēdzieni

Kā vērtējat pieejamo mācību materiālu kvalitāti, pieejamību un saturu? Kādu valodas apguves un atbalsta materiālu darbam ar pieaugušajiem trūkst?

- „Laipas” grāmatas, īpaši to digitālās versijas
- mācību grāmatas, kas pieejamas katram valodas prasmes līmenim (A1, A2, B1, B2)
- interneta materiāli tiek izmantoti un novērtēti kā noderīgi
- LVA tīmekļvietnē pieejamie resursi tiek atzīti par ļoti noderīgiem
- pieejami interaktīvi un multimediju materiāli, kas palīdz mācību procesā
- LVA sniegtais atbalsts un organizētie kursi tiek novērtēti pozitīvi
- grāmatas gramatikas apguvei, īpaši, kas paredzētas dažādiem valodas prasmes līmeņiem
- pieejamie audio un video materiāli

- sarežģīti, neinteresanti un neatbilstoši teksti un uzdevumi
- trūkst mācību grāmatu C valodas prasmes līmenim
- trūkst uzdevumu krājumu tēmas nostiprināšanai un prasmju pilnveidošanai
- trūkst sistemātiska un sistēmiska gramatikas izklāsta
- trūkst adaptētas literatūras atbilstoši valodas prasmes līmenim
- trūkst uzdevumu, ar kuru palīdzību var trenēties – vārdformas, galotnes utt.
- trūkst audio un video materiālu, īpaši A1 un A2 valodas prasmes līmenim
- trūkst interaktīvu un multimediju materiālu
- nepietiek materiālu, kas pielāgoti mācībām bez starpniekvalodas
- trūkst rakstītprasmes pilnveides uzdevumu, lai veiksmīgi sagatavotos valsts valodas prasmes pārbaudei

„Pieejamos materiālus vietnē valoda.lv izmantoju regulāri. Nezinu, grūti patiekt, kā trūkst. Ja strādāju individuāli, tad parasti pielāgoju mācību materiālus atbilstoši mācāmā vajadzībām un līmenim.”